

U 27/2011 vp

**Valtioneuvoston kirjelmä Eduskunnalle luonnoksesta
Euroopan vakausmekanismia (EVM) koskevan sopimuksen
muuttamisesta (*Euroopan vakausmekanismi*)**

Perustuslain 96 §:n 2 momentin mukaisesti (EVM) perustamista koskevan sopimuksen muuttamisesta sekä luonnoksesta laadittu muistio.

Perustuslain 96 §:n 2 momentin mukaisesti lähetetään Eduskunnalle Euroopan komissiossa laadittu 17 päivänä elokuuta 2011 toimitettu luonnos Euroopan vakausmekanismiin

Helsingissä 25 päivänä elokuuta 2011

Hallinto- ja kuntaministeri *Henna Virkkunen*

Neuvotteleva virkamies Markku Puumalainen

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Muistio

19.8.2011

EU/2011/0534

LUONNOS EUROOPAN VAKAUSMEKANISMIA (EVM) KOSKEVAN SOPIMUKSEN MUUTTAMISESTA

1 Johdanto

Euroalueeseen kuuluvien valtioiden valtiovarainministerit allekirjoittivat Euroopan vakausmekanismin (EVM) perustamista koskevan sopimuksen Brysselissä 11 päivänä heinäkuuta 2011. EVM:n on tarkoitus aloittaa toimintansa 1 päivänä heinäkuuta 2013. Se on euroalueeseen kuuluvien valtioiden välinen kansainvälinen rahoituslaitos, joka tulee sijaitsemaan Luxemburgissa. EVM:n tehtävänä on hankkia rahoitusta ja antaa asianmukaista talouspoliittista ehdollisuutta noudattaen rahoitustukea niille EVM:n jäsenille, joilla on tai joille uhkaa tulla vakavia rahoitusongelmia, jos tuki on välttämätöntä koko euroalueen rahoitusvakauden turvaamiseksi. EVM:llä on valtuudet kerätä varoja laskeamalla liikkeeseen rahoitusvälineitä tai tekemällä rahoitus sopimuksia tai muita sopimuksia tai järjestelyitä EVM:n jäsenten tai rahoituslaitosten tai muiden kolmansien kanssa.

Euroalueen valtioiden hallituksen ja valtiopäämiehet sopivat 21 päivänä heinäkuuta 2011 pitämässään kokouksessa ERVV:n ja EVM:n tehokkuuden parantamiseksi ja kriisin tartuntavaikutusten välttämiseksi ERVV:n ja EVM:n joustavuuden lisäämisestä yhdistettynä asianmukaiseen ehdollisuuteen. Uudet toimintatavat ovat ennakkollisen tuen antaminen, lainan antaminen valtiolle, mukaan lukien valtiot, joille ei ole vahvistettu talouden sopeutusohjelmaa, rahoituslaitosten pääomittamisen rahoittamista varten sekä antamalla ERVV:lle ja EVM:lle oikeus poikkeustapauksissa Euroopan keskuspankin suorittaman arvion perusteella ostaa valtioiden joukkovelkakirjoja jälkimarkkinoilta. Päämiehet sopivat lisäksi EVM:n lainoista perittävän koron alentamisesta vastaamaan Euroopan komission niin sanotusta maksutaseavusta perimää korkoa, kuitenkin siten, että korko kattaa aina EVM:n varainhankin-

takulut. Maksutaseavusta perittävä korko on tällä hetkellä noin 3,5—4 prosenttia.

Euroopan komissio on laatinut 17 päivänä elokuuta 2011 toimitetun luonnoksen sopimuksen muuttamisesta. Teknisen tason virkamiestason neuvottelut luonnoksesta alkavat 25 päivänä elokuuta 2011. Tarkoituksena on, että euroryhmä hyväksyy sopimuksen syyskuun alussa.

Myös Euroopan rahoitusvakausvälinettä (ERVV) koskevaa puitesopimusta on tarkoitettu muuttamaan siten, että siihen sisällytetään 21 päivänä heinäkuuta 2011 sovitut uudet tukimuodot. Puitesopimuksen muuttamisesta on eduskunnalle 18 päivänä elokuuta 2011 annettu valtioneuvoston kirjelmä (U 26/2011 vp).

2 Muutokset sopimukseen

Hallintoneuvostoa tekee 5 artiklan 6 kohdan mukaan keskinäisellä sopimuksella (yksimielisyydellä) päätöksen rahoitusavun myöntämisestä. Vaatimus koski myös päätöstä antaa ennakkollista tukea, rahoituslaitosten pääomittamiseksi ja joukkovelkakirjojen ostoa jälkimarkkinoilta.

Sopimukseen lisätään uusi artikla 13A, joka koskee ennakkollisen tuen antamista. Uusi artikla 13B käsittelee lainan antamista EVM:n jäsenelle, jotta se voi pääomittaa rahoituslaitoksia. Tätä tukea voidaan antaa myös sellaiselle valtiolle, jota varten ei ole laadittu makrotalouden sopeutusohjelmaa. Uuden 15B artiklan mukaan rahoitustukea voidaan poikkeuksellisesti antaa myös ostamalla joukkovelkakirjoja jälkimarkkinoilta. Tämä edellyttää kuitenkin Euroopan keskuspankin arviota markkinatilanteesta ja riskeistä rahoitusvakaudelle.

Liitettä III, joka koskee EVM:n tuen hinnoittelua, tarkistetaan 21 päivän heinäkuuta 2011 julistuksen mukaisesti.

Muutoksen on tarkoitus tulla voimaan samaan aikaan kuin 11 päivänä heinäkuuta 2011 tehty sopimus. Sopimus tulee voimaan sitä päivää seuraavan toisen kuukauden ensimmäisenä päivänä, jona ratifioimis- tai hyväksymiskirjansa ovat tallettaneet sellaiset allekirjoittajat, joiden ensimmäisten merkintöjen osuus pääoman kokonaismerkinnöistä on vähintään 95 prosenttia.

Sopimus muutoksista laaditaan kaikilla EVM:n jäsenten virallisilla kielillä. Muutoksesta on tällä hetkellä kuitenkin käytettävissä vain englanninkielinen versio.

3 Vaikutukset Suomessa

Eduskunta hyväksyy perustuslain 94 §:n 1 momentin mukaan sellaiset valtiosopimukset ja muut kansainväliset velvoitteet, jotka sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä tai ovat muutoin merkitykseltään huomattavia taikka vaativat perustuslain mukaan muusta syystä eduskunnan hyväksymisen.

Sopimusmuutos koskee EVM:n uusia tukimuotoja. Tukipäätökset ovat luonteeltaan ja taloudellisilta vaikutuksiltaan merkittäviä ratkaisuja. Ne eivät hallituksen käsityksen mukaan kuulu lainsäädännön alaan. Ottaen huomioon perustuslakivaliokunnan kanta, että EVM:n päätökset esimerkiksi laina-avun myöntämisestä ovat luonteeltaan ja taloudellisilta vaikutuksiltaan niin merkittäviä, että eduskunnan tiedonsaanti ja osallistuminen vakaumekanismin puitteissa tehtäviin päätöksiin on turvattava, sopimusmuutos edellyttää eduskunnan hyväksyntää.

Perustuslakivaliokunta katsoi Euroopan vakaumekanismin perustamista koskeneesta sopimusluonnoksesta annetusta valtioneuvoston kirjelmästä (U 6/2011 vp) antamassaan lausunnossa (PeVL 1/2011 vp) sopimuksen olevan Euroopan unionissa päätettävä asia, joten sopimus kuuluu valtioneuvoston toimialtaan.

Kun EVM-sopimus saatetaan Suomessa voimaan, on perustuslakivaliokunnan kannan (PeVL 1/2011 vp) mukaisesti tarpeen turvata

eduskunnan tiedonsaanti ja osallistuminen vakaumekanismin puitteissa tehtäviin päätöksiin esimerkiksi edellyttämällä asianomaisen ministerin informoivan eduskuntaa ennen EVM:n hallintoneuvoston kokouksia.

4 Kansallinen käsittely

Valtioneuvoston kirjelmä on laadittu virkатыönä valtiovarainministeriössä.

EVM:n perustamista koskeva sopimusluonnos annettiin eduskunnan käsiteltäväksi valtioneuvoston kirjelmällä 13 päivänä toukokuuta 2011 (U 6/2011 vp). Eduskunnalle annettiin lisäksi 12 päivänä toukokuuta 2011 valtioneuvoston selvitys EU:n taluskriisin hoidosta (E 13/2011 vp), jossa määriteltiin edellytykset, joilla Suomi on valmis hyväksymään tuolloin neuvoteltavana olleen EVM-sopimuksen.

Suuri valiokunta lähetti valtioneuvoston kirjelmän perustuslakivaliokunnalle, talusvaliokunnalle ja valtiovarainvaliokunnalle toimenpiteitä varten. Valiokunnat antoivat kirjelmästä lausunnon tai kannanoton. Suurivaliokunta yhtyi erityisvaliokuntien lausuntojen mukaisesti molemmissa asioissa valtioneuvoston kantaan (SuVL 2/2011 vp).

Eduskunnalle on asiasta lisäksi annettu 20 päivänä heinäkuuta 2011 pääministerin selvitys 21.7. pidettävän ylimääräisen euromaiden päämiesten kokouksen valmisteluista ja 2 päivänä elokuuta 2011 pääministerin selvitys 21.7. pidetystä euroalueen päämiesten kokouksesta (SOU 39/2011 vp).

5 Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto voi sinänsä hyväksyä puitesopimuksen muutokset. Ne vastaavat euroalueen hallituksen ja valtionpäämiesten 21 päivänä heinäkuuta 2011 sopimia toimia, joilla parannetaan EVM:n tehokkuutta. Valtioneuvosto pitää välttämättömänä, että uusia tukivälineitä koskevat keskeiset seikat päätetään keskinäisellä sopimuksella (yksimielisyydellä).